

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba

w sprawie **P.M.**

oskarżonego o czyn z art. 271§1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 8 sierpnia 2023r.

wniosku Sądu Apelacyjnego w [...]

zawartego w postanowieniu z dnia 4 lipca 2023r., sygn. akt II AKz [...]

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

na podstawie art. 37 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 7 lipca 2023r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Sądu Apelacyjnego w [...] o przekazanie sprawy w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędzi Sądu Apelacyjnego w [...] D. T. od orzekania w sprawie II AKz [...] innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Jak wskazano we wniosku od dnia 16 czerwca 2023r. nastąpiła zmiana zakresu czynności sędziów [...] Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w [...], polegająca na powierzeniu w ramach sekcji zażaleniowo-wnioskowej tego Wydziału spraw AKo, obejmujących wnioski o wyłączenie sędziego, wskazanym sędziom tego Sądu: SSA P.S. , SSA A. N. oraz SSO del. P. B., z jednoczesnym wyłączeniem od rozpoznawania takich spraw pozostałych sędziów orzekających w tym Sądzie. W ocenie wnioskującego takie ukształtowanie składu sądu mającego rozpoznawać wnioski o wyłączenie sędziów jest sprzeczne z wymogiem

zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezawisłego sądu ustanowionego ustawą, narusza dobro wymiaru sprawiedliwości oraz wskazuje, że tak powołana jednostka sekcji zażaleniowo-wnioskowej [...] Wydziału Karnego jest w istocie sądem wyjątkowym, w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP, mimo braku przesłanek do ustanowienia takiego sądu w czasie pokoju. Powyższe, ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, uzasadnia w ocenie Sądu Apelacyjnego w [...] potrzebę przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Sądu Apelacyjnego w [...] nie został uwzględniony ze względu na to, że stracił on swą aktualność wobec ustania wskazanych w nim podstaw.

W kontekście złożonego wniosku należy przypomnieć, że bezstronność jest wartością o szczególnej wadze dla państwa prawa. Jest bowiem fundamentem zaufania do sądów i sprawowanego przez nie wymiaru sprawiedliwości. Składanie wniosków o wyłączenie sędziego nie powinno z jednej strony służyć jako środek do nadużywania uprawnień procesowych i przedłużania postępowania, ale z drugiej pozostawać musi realnym, a nie formalnym, instrumentem pozwalającym na weryfikację standardu bezstronności sędziego. Z tego powodu w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023r. (sygn. akt I KZP 22/22), dotyczącej problematyki wyłączenia sędziego, wskazano, że „pojęcie <<sprawy>>, o jakim mowa w art. 40 i art. 41§1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej”. Bezstronny musi być bowiem nie tylko sędzia, który rozpozna sprawę w głównym nurcie procesu, ale także sędzia, który rozpozna sprawę incydentalną, ale wkraczającą w sferę ochrony wolności i praw jednostki, w tym przypadku wniosek o wyłączenie sędziego.

Istota stanowiska zawartego w postanowieniu Sądu Apelacyjnego, związana była z wadliwym ukształtowaniem w Wydziale [...] Sądu Apelacyjnego w [...] sposobu wyznaczania składu sądu mającego rozpoznawać wnioski o wyłączenie sędziego. Doszło do niego w wyniku zmiany zakresu czynności sędziów wskazanego Wydziału, a polegającej na powierzeniu w ramach sekcji zażaleniowo-

wnioskowej, spraw AKo, obejmujących wnioski o wyłączenie sędziego, wyłącznie wskazanym sędziom tego Sądu: SSA P.S. , SSA A. N. oraz SSO del. P. B..

Niezależnie od wszystkich mankamentów wniosku, w szczególności związanych z tym, czy do Sąd Najwyższego rzeczywiście zwrócił się z wnioskiem sąd (w rozumieniu art. 37 k.p.k.), okoliczności wskazane w nim mają swoją niewątpliwą doniosłość i wskazują na tak wadliwe (naruszające przepisy Kodeksu Postępowania Karnego i Konstytucji RP) ukształtowanie składu sądu właściwego do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie, że może ono nasuwać stronom postępowania karnego najdalej idące wątpliwości, czy ich sprawa, na każdym etapie, będzie rozpoznawana przez sąd bezstronny i niezawisły.

Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku ma jednak fakt, że już po wystąpieniu przez Sąd Apelacyjny z przedmiotowym wnioskiem nastąpiła kolejna zmiana zakresu czynności sędziów orzekających w [...] Wydziale Karnym. Jak wynika z pisma Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 lipca 2023r., z wyciągu z protokołu nr 16/2023 z posiedzenia Kolegium Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 lipca 2023r. oraz „informacji o podziale czynności oraz sposobie uczestniczenia w przydziale spraw w Sądzie Apelacyjnym w [...]” obowiązującym od dnia 19 lipca 2023r., przywrócono zakres czynności sędziów orzekających w tym wydziale obowiązujący przed dniem 16 czerwca 2023r.

W konsekwencji powyższego i w zgodzie z obowiązującymi regulacjami, sprawy o wyłączenie sędziego mają być przydzielane do rozpoznania wszystkim sędziom na zasadach ogólnych, nie zaś – jak wskazano we wniosku – przez „sąd wyjątkowy” i utworzony bez losowego przydziału.

Mimo zatem trafnych zarzutów wadliwego ukształtowania, w wyniku zabiegów organizacyjnych, sposobu wyznaczania sędziów do rozpoznania wniosków o wyłączenie sędziego w Wydziale [...] Sądu Apelacyjnego w [...], to wobec zmiany tego stanu i usunięcia kwestionowanych regulacji organizacyjnych ocenić należało, że w sprawie brak już jest powodu, by w trybie art. 37 k.p.k., odstępować od zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, a zatem, by przekazywać ją do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(Z.K.)

[f.n]